

Siilinjärven kunta
Viranomaislautakunta

Ympäristönsuojelun valvontasuunnitelma vuosille 2024 – 2026

Sisällys

1. Johdanto	3
1.1 Ympäristövalvonnan tarkoitus	3
1.2 Lainsäädännöstä	4
1.3 Valvontakeinoista	5
2. Valvontaviranomaiset	5
2.1 Organisaatio ja henkilöstö	6
2.2 Toimivallan delegointi viranhaltijoille	6
2.3 Viranomaisten välinen yhteistyö	6
3. Ympäristöolosuhteet	7
4. Toimintojen riskinarviointi	8
5. Valvottavat kohteet	11
5.1 Ympäristöluvan ja ilmoituksenvaraiset sekä rekisteröitävät kohteet	11
5.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot	11
5.3 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta	12
5.4 Muun ympäristölainsäädännön mukainen valvonta	13
5.5 Muu valvonta	14
6. Valvontatoimenpiteet	14
6.1 Säännöllinen valvonta	14
6.2 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa	15
7. Tarkastusten maksullisuus	16
8. Valvontaohjelma	16
8.1 Valvonnan toteutuminen	16
8.2 Valvontaohjelman laatiminen	17

1. Johdanto

Siilinjärven viranomaislautakunta on laatinut ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman kolmivuotiskausiksi vuodesta 2016 alkaen. Viimeisin suunnitelmajakso on vuodet 2021-2023. Suunnitelmiin perustuen on laadittu valvontaohjelmat vuosille 2016 - 2023. Valvontaohjelmaan perustuvista luvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkistuksista ja muusta suunnitelmallisesta valvonnasta on peritty kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksaan perustuva maksu.

Valvontasuunnitelmien laadinnassa on tehty yhteistyötä Pohjois-Savon kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijoiden kesken. Suunnitelmiin sisältyvä toimialakohtainen riskinarviointi on yhteneväinen Pohjois-Savon valvontayksiköissä.

Vuosille 2024 – 2026 laadittavaan suunnitelmaan sisältyvä toimialakohtainen riskinarviointi on päivitetty vuonna 2021. Suunnitelman laatimisessa on ympäristövalvonnan ohje (Ympäristöministeriö 2016), missä on kuvattu hyviä valvontakäytäntöjä kunnille, sekä kuntaliiton ohje vuodelta 2016 kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelman ja valvontaohjelman laatimisesta.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman laatiminen perustuu ympäristönsuojelulakiin ([527/2014](#)), jätelakiin ([646/2011](#)) ja merenkulun ympäristönsuojelulakiin ([1672/2009](#)). Valvonnan kokonaisuuden kannalta tähän valvontasuunnitelmaan on koottu myös muiden säädösten mukaiset kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtävät.

1.1 Ympäristövalvonnan tarkoitus

[Ympäristönsuojelulainsäädännön laillisuusvalvontaoppaan](#) (Ympäristöministeriö, 2014) mukaan

”Ympäristövalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että ympäristössä tapahtuvat toiminnot ovat lakien, asetusten sekä viranomaisten antamien lupien ja määräysten mukaisia. Lisäksi seurataan toiminnan aiheuttamia ympäristövaikutuksia sekä toiminnassa ja muissa olosuhteissa tapahtuvia muutoksia. Jos toimitaan lainvastaisesti, valvojan velvollisuus on puuttua epäkohtiin.

Ympäristölainsäädännössä valvonnalla tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka valvontaviranomainen tekee lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen edistämiseksi ja varmistamiseksi. Ennakkovalvontaan kuuluvat erilaiset hallintotoimet ennen luvan tai ilmoituksenvaraisen toiminnan aloittamista, kuten esimerkiksi lupien ja ilmoitusten käsittelyprosessit sekä muutoksenhaku tehtyihin päätöksiin. Jälkivalvonta eli varsinainen laillisuusvalvonta puolestaan kohdistuu toiminnan aloittamisen ja lopettamisen väliseen sekä toiminnan loppumisen jälkeiseen aikaan.”

Ympäristövalvonnalla varmistetaan haitallisten ympäristömuutosten ehkäiseminen tai poistaminen. Valvontaviranomainen valvoo toimialueellaan myös yleistä etua, joka on yksityistä intressiä laajempi.

Tavoitteena on ennaltaehkäisevä, laadukas, tehokas ja vaikuttava ympäristövalvonta, joka kohdentuu ympäristövaikutuksiltaan ja riskeiltään merkittävimpiin kohteisiin. Tämän perusteella valvontaa priorisoidaan tarvittaessa valvontaresurssien riittävyyden mukaan.

1.2 Lainsäädännöstä

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien toimintojen valvonnasta säädetään ympäristönsuojelulaisissa ja ympäristönsuojelusta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (ympäristönsuojeluasetus, [713/2014](#)). Valvontaviranomaisen on järjestettävä ympäristönsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Valvontaviranomainen voi asettaa tehtävät tärkeysjärjestykseen, jos se on välttämätöntä tehtävien hoitamiseksi asianmukaisesti (YSL 167 §).

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen tämän lain mukaista säännöllistä valvontaa varten suunnitelma (*valvontasuunnitelma*). Valvontasuunnitelmassa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö. Valvontasuunnitelma on tarkistettava säännöllisesti (ympäristönsuojelulaki 168.1 §).

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisia sekä rekisteröitäviä toimintoja säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (*valvontaohjelma*). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla (168.2 ja 4 §)

Ympäristönsuojeluasetuksen 28 §:n mukaan valvontasuunnitelmassa on oltava

- 1) yleisluontoinen arvio ympäristön pilaantumisen riskeistä suunnitelmaan kuuluvalla alueella;
- 2) tieto viranomaisen valvontavastuulle kuuluvista luvanvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista luettelona tai erillisenä sähköisenä rekisterinä;
- 3) kuvaus menettelystä valvontaohjelman laatimiseksi;
- 4) tieto siitä, miten ympäristöriskien arviointi tehdään, mitä perusteita siinä käytetään ja miten se ohjaa valvontaohjelman laatimista ja valvontaa;
- 5) tieto siitä, käytetäänkö määräaikaistarkastusten järjestämisessä otantamenettelyä, miltä osin otantaa käytetään ja mitkä ovat otannan laatimisen perusteet;
- 6) kuvaus ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaisten tarkastusten vireille tulosta ja käytöstä; jos viranomaisella ei ole asiasta tarkempaa ohjeistusta, viittaus ympäristönsuojelulain 169 §:n ja 186 §:n mukaisiin menettelyihin on riittävä;
- 7) tieto valvonnan voimavaroista henkilötyövuosina ja muina valvontaa kuvaavina tunnuslukuina;
- 8) kuvaus viranomaisten välisestä yhteistyöstä valvonnassa.

Ympäristönsuojeluasetuksen 29 §:n mukaan määräaikaistarkastusten tiheys on määriteltävä ympäristöriskien järjestelmällisen arvioinnin perusteella.

Jätelain 124 §:n mukaan valvontaviranomaisen on määrääjain asianmukaisesti tarkastettava sellaiset laitokset ja yritykset, joiden toiminnassa:

- 1) harjoitetaan jätteen laitos- tai ammattimaista käsittelyä;
- 2) syntyy vaarallista jätettä;
- 3) harjoitetaan jätteen ammattimaista kuljettamista tai keräystä;
- 4) toimitaan jätteen välittäjänä;
- 5) toteutetaan jätteen kansainvälisiä siirtoja.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava jätteen ammattimaisen keräyksen valvontaa varten suunnitelma sekä sellaisten jätteisiin liittyvien toimintojen, joihin liittyy tai voidaan perustellusti olettaa liittyvän jätteen kansainvälisiä siirtoja, tarkastuksia ja muuta valvontaa varten suunnitelma. Suunnitelmien tulee perustua arviointiin jätteistä ja niiden jätehuollosta aiheutuvista riskeistä ja ympäristövaikutuksista.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 12 luvun 5 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo erityisesti huvivenesatamien jätehuoltoa ja huviveneistä peräisin olevien jätteiden vastaanottoa.

1.3 Valvontakeinoista

Ympäristönsuojelulain 172 §:n mukaan valvonta- ja lupaviranomaisella on tarkastus- ja tiedonsaantioikeus. Edellä mainitun lainkohdan mukaan valvonta- ja lupaviranomaisella on oikeus tehtävänsä suorittamista varten:

- 1) saada salassapitovelvollisuuden estämättä välttämättömiä tietoja viranomaisilta ja toiminnanharjoittajilta;
- 2) kulkea toisen alueella;
- 3) saada tarpeelliset tiedot tuotteen valmistuksesta ja siinä käytettävistä aineista sekä valmistettavista, maahan tuotavista tai muutoin markkinoille saatettavista tuotteista tuotteen valmistajalta, maahantuojalta tai muulta markkinoille saattajalta;
- 4) suorittaa mittauksia sekä ottaa näytteitä ja tallentaa ääntä tai kuvaa;
- 5) päästä paikkaan, jossa toimintaa harjoitetaan;
- 6) tarkkailla toimintaa sekä sen päästöjä ja ympäristövaikutuksia;
- 7) tehdä tarkastuksia 1-6 kohdan mukaisia keinoja käyttäen.

Tarkastettavan toiminnan harjoittajan taikka tarkastettavan tuotteen valmistajan, markkinoille saattajan tai haltijan on vaadittaessa esitettävä tarkastusta toimittavalle viranomaiselle taikka virkamiehelle tai viranhaltijalle kirjallisina tai sähköisessä muodossa tarkastusta varten asiakirjat, joilla voi olla merkitystä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvonnassa. Tarkastusta toimittavalla virkamiehellä tai viranhaltijalla on oikeus saada jäljennöksiä tarkastettavista asiakirjoista ja tulosteita tietojärjestelmissä olevista tallenteista.

Määräaikaistarkastusten lisäksi ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisia sekä rekisteröitäviä toimintoja valvotaan myös muun muassa määräaikaisraportteihin (vuosi- ja kuukausiraportit) perustuen sekä muilla tarkastuksilla ja mittauksilla. Suunnitelmallisesta valvonnasta laaditaan vuosittain ympäristönsuojelulain 168.3 §:n mukainen valvontaohjelma.

2. Valvontaviranomaiset

Ympäristönsuojelulain mukaisia yleisiä valvontaviranomaisia ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (*valtion valvontaviranomainen*) sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Valtion valvontaviranomaisen tehtävät Siilinjärven kunnan alueella hoitaa Pohjois-Savon ELY-keskus, puhelinvaihe 0295 024 000, sp. kirjaamo.pohjois-savo@ely-keskus.fi. ELY-keskusten ympäristöasioiden asiakaspalvelun puhelinnumero on 0295 020 900 ja sp. ympariston.asiakaspalvelu@ely-keskus.fi.

Siilinjärvellä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät hoitaa viranomaislautakunta (sp. ymparistonsuojelu@siilinjarvi.fi, postiosoite PL 5, 71801 Siilinjärvi).

Valtion lupaviranomaisena toimii Itä-Suomen aluehallintovirasto, puhelinvaihe 0295 016 800, sp. kirjaamo.ita@avi.fi. Toimivaltarajat on määritelty ympäristönsuojelulaissa ja -asetuksessa.

2.1 Organisaatio ja henkilöstö

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät hoidetaan ympäristönsuojelu -tulosalueella, joka on osa Siilinjärven kunnan teknistä palvelualueita. Viranomaislautakunnan alainen ympäristönsuojelun henkilöstö on seuraava:

- toimistos sihteeri Eija Potasev, puhelin 044 740 1439
- ympäristönsuojelutarkastaja Anne Mutanen, puhelin 044 740 1421
- ympäristönsuojelutarkastaja Virve Suoaro, puhelin 044 740 1442
- ympäristönsuojelupäällikkö Matti Nousiainen, puhelin 044 740 1422

Henkilöstö hoitaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle säädettyt tehtävät ja muut kunnan hallintosäännössä määrätyt tehtävät. Tarkastajien ja päällikön kokonaistyönäköisestä (3 htv) arviolta noin 25 % käytetään suunnitelmalliseen valvontaan.

2.2 Toimivallan delegointi viranhaltijoille

Viranomaislautakunta on päätöksellään 26.4.2022 siirtänyt hallintosäännössä annettua toimivaltaansa alaisilleen viranhaltijoille. Toimivallan delegointia tarkastellaan tarpeen mukaan.

2.3 Viranomaisten välinen yhteistyö

Ympäristönsuojelulain 189 §:n mukaan vastuu luvanvaraisen toiminnan valvonnasta kuuluu valtion valvontaviranomaiselle, jos toiminnan ympäristölupa myöntää valtion ympäristölupaviranomainen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, jos se myöntää toiminnan ympäristöluvan.

Lain 23.3 §:n mukaan valtion valvontaviranomaisen on ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tämän toimivaltaan kuuluvia mahdollisia toimenpiteitä varten. Vastaavasti kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoitettava valvonnassa havaitsemistaan puutteista valtion valvontaviranomaiselle (ELY-keskus). Ympäristönsuojeluasetuksen 39 §:n mukaan lupa- ja valvontaviranomaisten on oltava keskenään riittävässä yhteistyössä.

Asetuksen 12 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta lausunto ELY-keskukselta, jos ympäristölupa-asia koskee toiminnan sijoittumista tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa Itä-Suomen aluehallintovirastolle lausuntoja aluehallintoviraston toimivallassa olevista ympäristölupahakemuksista. Ympäristönsuojelulain 21.3 §:n mukaan aluehallintovirasto tukee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimintaa toimialaansa kuuluvissa asioissa.

Siilinjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee yhteistyötä Pohjois-Savon ELY-keskuksen Ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen kanssa. ELY-keskus on varannut kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle mahdollisuuden olla edustettuna valvomiensa kohteiden määräaikaistarkastuksilla. Jätehuoltoon liittyvissä valvontatehtävissä yhteistyötahona on kuntien jätehuoltoviranomainen (Savo-Pielisen jätelautakunta).

Kuntaorganisaatiossa keskeisiä yhteistyötahoja ovat kunnan rakennusvalvontaviranomainen ja terveydensuojeluviranomainen. Rakennetun ympäristön epäsiisteyttä ja siihen liittyvää roskaantumista valvotaan yhdessä rakennusvalvontaviranomaisen

kanssa. Terveysturvaviranomaisen kanssa yhdessä hoidettavat asiat liittyvät muun muassa melu- ja pölyhaittoihin sekä levähaittoihin. Ympäristölupahakemuksista pyydetään lausunto terveysturvaviranomaiselta. Muita yhteistyötahoja kuntaorganisaatiossa ovat kuntatekniikka, kaavoittaja ja kunnan maaseutuviranomainen (Sydän Savon maaseutupalvelu).

Ympäristövahingon sattuessa yhteistyötä tehdään Pohjois-Savon pelastuslaitoksen ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi öljy- ja kemikaalivahingot tai liikenneonnettomuudet. Pelastusviranomainen aloittaa ympäristövahingon torjunnan. Öljyonnettomuuksissa vastuu jälkitorjunnasta on kunnan öljyntorjuntaviranomaisella, jonka kanssa yhteistyö on hyvin tiivistä.

Pelastuslaitoksen kanssa tehdään valvontayhteistyötä kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin valvonnassa sekä muussa kemikaalivalvonnassa. Lisäksi yhteistyötä tehdään liittyen öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksiin.

3. Ympäristöolosuhteet

Siilinjärven kunnan pinta-ala on 508 km², mistä vesialuetta on 107 km². Asukkaita vuoden 2022 lopussa oli 21 232. Siilinjärvellä on kaksi taajamaa, kirkonkylä ja Vuorela-Toivala.

Siilinjärven kunnan halki kulkevat valtatiet 5 ja 9 sekä kantatiet 75 ja 77 sekä rautatiet. Finavia Oyj:n Kuopion lentoasema ja Karjalan lennoston Rissalan tukikohta ovat Siilinjärvellä. Eri liikennemuodot vaikuttavat merkittävästi meluolosuhteisiin. Tieliikenteen ja puun pienpolton päästöjen lisäksi Yara Suomi Oy:n Siilinjärven toimipaikan päästöt vaikuttavat ilmanlaatuun. Etelä-Siilinjärven ympäristöolosuhteisiin, erityisesti ilmanlaatuun vaikuttavat Kuopion puolella Sorsasalossa sijaitsevat Powerflute Oy:n tehtaat.

Siilinjärven kunnan halki kulkee Suomen pisin yhtenäinen harjujakso. Harjun solmukohtassa on valtakunnalliseen harjujen suojeleohjelmaan kuuluva Patakukkula-Tarinaharju. Harjujaksolla on Tarinaharjun luonnonsuojelualue. Harjujaksoilla ovat vedenhankintaa varten tärkeät pohjavesialueet: Jälänniemi, Harjamäki-Kasurila, Harjamäki-Käärmelahti ja Kärängänmäki. Pohjavesialueille on tehty vuosina 2012 – 2021 geologisia rakennetutkimuksia, joiden tulosten perusteella on tarkistettu pohjavesialueiden rajaukset. Kunnan lounaisosassa on vedenhankinnan kannalta tärkeä Autiorannan pohjavesialue. Kunnan vesihuolto perustuu pohjavesialueilla oleviin vedenottamoihin. Pohjavesialueille on hyväksytty suojelusuunnitelmat vuonna 2012. Suojelusuunnitelmien päivityshanke on parhaillaan käynnissä ja suunnitelmat päivitetään vuonna 2024. Pohjavesien suojelusuunnitelmissa todetut toimet huomioidaan taustatietona lupakäsittelyssä ja valvonnassa.

Pohjavesialueilla on useita riskitoimintoja. Harju-/pohjavesialueilla on Kuopion seudun mittavimmat soravarat. Sora-aineita on otettu vuosikymmenien mittaan paljon. Harjualueilla on useita maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI) kohteita. Järjestelmä sisältää tietoja maa-alueista, joilla nykyisin tai aikaisemmin harjoitetusta toiminnasta on saattanut päästä maaperään haitallisia aineita ja alueista, jotka on tutkittu tai kunnostettu. Näitä ovat muun muassa käytöstä poistetut kaatopaikat sekä käytössä olevat ja käytöstä poistetut polttonesteiden jakeluasemat.

Soravarojen lisäksi Siilinjärvellä on laadukkaita kalliokiviainesesiintymiä, joista on varsin laajaa kalliokivenottoa. Aines soveltuu mm. asfaltin raaka-aineeksi. Siilinjärvellä sijaitsee Yara Suomi Oy:n fosfaattimalmikaivos. Kaivos on Suomen suurin avolouhos.

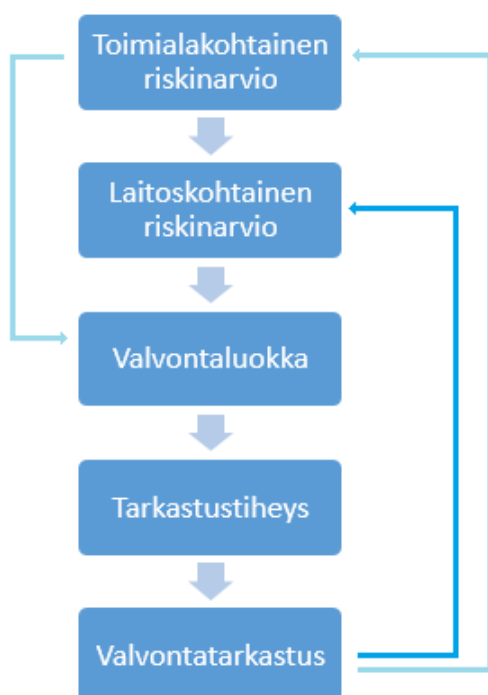
Harjujen lisäksi Siilinjärven luontoa ja maisemaa leimaavat lehdot ja vesistöt. Siilinjärvi alue kuuluu Kuopion lehtokeskukseen. Siilinjärvi kuuluu Vuoksen vesienhoitoalueeseen. Kunnan itäosa kuuluu Nilsiä vesistöreittiin ja länsiosa Iisalmen reittiin. Siilinjärvellä on 123 järveä. Pohjois-Savon maakunnan pinta-alaltaan suurin järvi, Kallavesi ulottuu Siilinjärven eteläosaan. Muita suuria järviä ovat Juurusvesi, Iso-Jälä, Kevätön, Pöljänjärvi, Sulkavanjärvi, Siilinjärvi, Räimäjärvi ja Iso-Petäinen. Järvien ekologinen tila on itäosan suurissa järvissä pääosin hyvä. Pohjois-Kallaveden, Sulkavanjärven ja Pöljänjärven tila on tyydyttävä; Siilinjärven ja Kevättömän välttävä. Suurimmat vesistökuormittajat ovat Yara Suomi Oy:n Siilinjärven tehtaat ja Kuopion Veden Jynkäniemen jätevedenpuhdistamo. Kuopion Veden lisäksi usealla vesiosuuskunnalla on haja-asutusalueilla vesijohtoverkostoa ja viemäriverkostoa, joista jätevesi johdetaan käsiteltäväksi Jynkäniemen jätevedenpuhdistamoon. Vesijohtoverkoston piirissä on noin 96 % asukkaista ja viemäriverkoston piirissä noin 83 % asukkaista.

Keskeiset ympäristön pilaantumisen riskit Siilinjärvellä liittyvät pohja- ja pintavesiin, maaperään sekä ilmanlaatuun ja meluolosuhteisiin.

4. Toimintojen riskinarviointi

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien kohteiden sekä jätelain ja merenkulun ympäristönsuojelulain mukaisten valvontakohteiden määräaikaistarkastusten tiheys perustuu riskinarviointiin. Riskillä tarkoitetaan toiminnasta aiheutuva ympäristön pilaantumisen vaaraa. Mitä suuremman riskin toiminta ympäristölle aiheuttaa, sitä tiiviimmin sitä on valvottava.

Riskinarviointi on 2-vaiheinen, ensimmäisessä vaiheessa arvioidaan toimialakohtaiset riskit ja toisessa vaiheessa laitospkohtaiset riskit. Näiden perusteella määritellään valvottavien kohteiden määräaikaistarkastusten tiheys. Tarkastuksen perusteella laitospkohtaista riskiä voidaan arvioida uudelleen (kts. seuraava kaavio).

Toimialakohtaiseen riskin arviointiin ovat sisältyneet seuraavat osa-alueet:

1. päästöt ilmaan, sisältää pölyn ja hajun määrän ja laadun
2. melupäästöt ja tärinä
3. viemäriin johdettavat jätevedet, määrä ja laatu
4. pintavesiin johdettavat jätevedet, määrä ja laatu
5. muodostuvat jätteet, määrä ja laatu
6. päästöt maaperään ja pohjaveteen
7. roskaantuminen ja epäsiisteys
8. vaarallisten aineiden määrä
9. onnettomuuksien ja häiriöpäästöjen riski

Riskit ovat arvioitu asteikolla 0 – 3 seuraavasti:

- 0: ei riskiä (toiminnalla ei ole ympäristövaikutuksia)
- 1: vähäinen riski (lyhytaikainen viihtyisyyshaitta, ei ympäristön pilaantumisen vaaraa)
- 2: kohtalainen riski (aiheuttaa viihtyisyyshaittaa tai ympäristön pilaantumisen vaaraa)
- 3: merkittävä riski (aiheuttaa vaaraa terveydelle, merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa)

Toimialakohtaiset riskipisteet ovat seuraavat:

Toimiala	Riskipisteet ¹⁾
Metalliteollisuus	8
Energian tuotanto	9
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely tai polttoaineiden valmistus	10
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	8
Asfalttiasema	11
Malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	9
Mineraalituotteiden valmistus	9
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	8
Eläinsuoja tai kalankasvatus	8
Liikenne	7
Jätteiden ammattimainen tai laitospäinen käsittely sekä jätevesien käsittely	14
Ulkona sijaitseva ampumarata ja moottoriurheilurata	10
Naapuruussuhdelain 17 § mukainen toiminta	14
Jätteen ammattimainen keräys	7
Huvivenesatamat	6

¹⁾ riskipisteet voivat olla 0 – 27

Laitoskohtaisessa arvioinnissa ympäristöluvalliset, rekisteröidyt ja muut säännölliseen valvontaan kuuluvat laitokset arvioidaan yksittäin ottaen huomioon laitoksen sijainti ja laitoksen toimintaan liittyvät riskit. Sijainnin osalta tarkastellaan

1. asutuksen/loma-asutuksen läheisyys,
2. koulujen ym. herkkien kohteiden läheisyys,
3. sijainti luokitellulla pohjavesialueella ja
4. sijainti ranta-alueella.

Toimintaan liittyvinä riskeinä tarkastellaan

1. toiminnan laajuus,
2. tilat ja laitteet,
3. kemikaalien varastointi ja
4. valvontahistoria.

Laitoskohtaiset riskit arvioidaan asteikolla 0 – 1; 0 ei riskiä, 1 on riski. Laitoksen sijaintiin ja toimintaan liittyen voi laitos saada 0 – 8 riskipistettä.

Toimiala- ja laitoskohtaisen riskipisteityksen perusteella laitokset sijoittuvat neljään valvontaluokkaan, jonka perusteella määräytyy tarkastustiheys. Riskipisteiden perusteella valvontaluokat ja -luokkien tarkastustiheydet ovat seuraavat:

Riskipisteet	Valvontaluokka	Tarkastustiheys
yli 23	I	vuosittain
16 – 22	II	kerran 3 vuodessa
9 – 15	III	kerran 5 vuodessa
0 – 8	IV	kerran 8 vuodessa

Lopullista laitoskohtaista riskiluokkaa tarkennetaan vielä arvioimalla laitoksesta mahdollisesti aiheutuvan päästön todennäköisyyttä ja seurausten vakavuutta seuraavan päästömatriisin avulla:

Päästön todennäköisyys	Riskiluokka		
Suuri	III	II	I
Kohtuullinen	IV	II	I
Pieni	IV	III	II
Päästön seuraus	Lievä	Kohtalainen	Vakava

Päästön todennäköisyys on joko pieni, kohtuullinen (enintään kerran vuodessa) tai suuri (useita kertoja vuodessa). Päästön seurauksen vakavuus arvioidaan seuraavasti:

1. lievä: päästö aiheuttaa lyhytaikaista viihtyisyyshaittaa, ei ympäristön pilaantumisvaaraa
2. kohtalainen: päästö aiheuttaa viihtyisyyshaittaa ja/tai ympäristön pilaantumisen vaaraa
3. vakava: päästö aiheuttaa vaaraa terveydelle ja/tai merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa

Matriisiin perustuvat laitoskohtaiset riskiluokat ovat seuraavat:

- riskiluokka I: Ympäristöpäästöllä voi olla terveyteen ja ympäristön tilaan liittyviä merkittäviä seurauksia. Vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Toimintaa on valvottava tiheästi, valvontakäynnit kerran vuodessa.
- riskiluokka II: Ympäristöpäästöllä voi olla viihtyisyyteen ja ympäristötilaan liittyviä, kestoaltaan vaihtelevia seurauksia. Toimintaa on valvottava tavanomaista tiheämmin, kerran kolmessa vuodessa.
- riskiluokka III: Ympäristöpäästöllä voi olla vähäisiä ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Ei aiheuta ympäristön pilaantumista. Toimintaa on valvottava tavanomaisella tiheydellä, kerran viidessä vuodessa.

- riskiluokka IV: Ympäristöpäästöllä ei juurikaan vaikutusta ympäristöön. Toimintaa on valvottava tavanomaista harvemmin, valvontakäynnit kerran kahdeksassa vuodessa tai harvemmin.

Toimialakohtaisiin riskipisteisiin lisätään laitoskohtaiset pisteet. Yhteenlaskettujen pisteiden perusteella saadaan valvontaluokka. Laitoksen lopullinen valvontaluokka ja sen mukainen valvonnan tiheys määräytyvät riskipisteiden mukaisen valvontaluokan ja päästömatriisin mukaisen riskiluokan perusteella. Riskiluokan perusteella voidaan pisteiden perusteella saatua valvontaluokkaa laskea tai nostaa yhden luokan verran. Näin muodostuu kunkin laitoksen lopullinen valvontaluokka, joka ilmaisee, kuinka usein laitos on tarkastettava. Valvontaluokka voi poiketa toimialakohtaisesta luokituksesta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen arvioi kunkin laitoksen valvontatiheyden vuosittaisessa valvontaohjelmassa.

5. Valvottavat kohteet

5.1 Ympäristöluvan ja ilmoituksenvaraiset sekä rekisteröitävät kohteet

Ympäristöluvanvaraisten, yleisen ilmoitusmenettelyn varaisten ja rekisteröitävien kohteiden lukumäärät toimialoittain ja valvontaviranomaisittain ovat esitetyt taulukossa 1.

Taulukko 1. Ympäristöluvan ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien ja jätelain mukaistenvilvontakohteiden lukumäärä toimialoittain ja valvontavastuiden perusteella (tilanne joulukuussa 2023).

Toimiala	Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen	ELY-keskus
Metalliteollisuus	1	
Energian tuotanto	8	
Kemianteollisuus		1
Polttoaineiden varastointi tai käsittely ja nestemäisen polttoaineen jakeluasema	9	
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	2	
Malmin tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto	12	
Asfalttiasemat	5	
Mineraalituotteiden valmistus	1	
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	2	
Eläinsuojat	25	2
Liikenne	1	3
Jätteiden ammattimainen tai laitostyöläinen käsittely sekä jätevesien käsittely	12	2
Muu toiminta ¹⁾	1	
Yhteensä (YSL)	79	8
Jätelain 100 §:n mukaiset kohteet	4	
Yritykset, joiden toiminnassa syntyy vaarallisia jätteitä ²⁾	200 – 300	
Merenkulun ympäristönsuojelulain mukaiset huvivenesatamat	2	
Säännöllisen valvonnan kohteet	85	

¹⁾ Ympäristönsuojelulaki 27 §:n 2. momentti, kohta 3)

²⁾ Valvotaan muun valvonnan (mm. siisteysvalvonnan) yhteydessä. Vuosittain 20 – 30 tarkastusta.

5.2 Ympäristönsuojelulain mukaan ilmoitusvelvolliset toiminnot

Ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus rakentamisesta, yleisötilaisuudesta tai muusta tilapäistä melua tai tärinää aiheuttavasta toimenpiteestä tai tapahtumasta, jos melun tai tärinän on syytä olettaa olevan erityisen häiritsevää (meluilmoitus).

Ympäristönsuojelulain 119 §:n mukaan koeluonteisesta lyhytaikaisesta toiminnasta, jonka tarkoituksena on kokeilla uutta tekniikkaa, raaka- tai polttoainetta, valmistus- tai polttomenetelmää tai puhdistuslaitetta taikka käsitellä jätettä laitospöly- tai ammattimaisesti vaikutusten, käyttökelpoisuuden tai muun seikan selvittämiseksi on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Lain 120 §:n mukaan jos onnettomuudesta, ennakoimattomasta tuotantohäiriöstä tai muusta niihin rinnastettavasta yllättävästä, toiminnasta riippumattomasta poikkeuksellisesta syystä taikka rakennelman tai laitteen purkamisesta toiminnassa, joka ei ole luvanvarainen tai rekisteröitävä, aiheutuu tai uhkaa aiheutua päästöjä tai syntyy jätettä siten, että siitä voi aiheutua välitöntä ja ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa tai jätteen määrän tai ominaisuuksien vuoksi tavanomaisesta poikkeavia toimia jätehuollossa, on toiminnasta vastaavan tai jätteen haltijan ilmoitettava tapahtuneesta viipymättä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Lain 118 §:n ja 119 §:n mukaiset ilmoitukset on tehtävä hyvissä ajoin ennen toimenpiteeseen ryhtymistä tai toiminnan aloittamista, kuitenkin vähintään 30 vuorokautta ennen tätä ajankohtaa. Viranomaisen on edellä mainituista ilmoituksista annettava päätös, jota yleensä edeltää tarkastus. Koeluonteinen toiminta ja poikkeuksellinen tilanne tarkastetaan pääsääntöisesti myös toiminnan aikana.

Siilinjärvellä meluilmoituksia käsitellään vuosittain 5 – 12 kappaletta. Ilmoituksia, joiden ei ole katsottu vaativan päätöksen tekemistä (eli melun ei ole katsottu olevan erityisen häiritsevää), on vuosittain 1 – 4 kappaletta.

5.3 Muu ympäristönsuojelulain mukainen valvonta

Talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla säädetään ympäristönsuojelulain 16 luvussa sekä valtioneuvoston asetuksessa (157/2017). Ympäristönsuojelulaissa säädetty perustason puhdistusvaatimus koskee uudisrakentamista sekä rakennuksen rakentamiseen verrattavissa olevaa rakennuslupaa edellyttävää korjaus- ja muutostyötä (peruskorjaus). Perustason puhdistusvaatimukset koskevat myös sellaista vesikäymälän rakentamista tai vesi- ja viemärlaitteistoja koskevaa lupaa edellyttävää korjaus- tai muutostyötä, jossa järjestelmä uusitaan tai kokonaisuudessaan korjataan. Pohjavesialueilla ja enintään 100 metrin etäisyydellä vesistöistä (järvi, lampi, joki, puro) olevalla alueella ennen vuotta 2004 rakennettujen jätevesien käsittelyjärjestelmien tuli täyttää perustason puhdistusvaatimukset 31.10.2019 mennessä.

Siilinjärvellä oli vuosina 2014 – 2019 Jätekuikko Oy:n jätevesineuvontahanke, jossa tarjottiin jätevesineuvontaa vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla. Muutoin kiinteistökohtaista jätevesien käsittelyä on valvottu lähinnä haitankärsijöiden ilmoitusten perusteella. Vuosina 2024-25 on suunnitelmassa kartoittaa pohjavesialueilla ja ranta-alueilla sijaitsevat kiinteistöt, jotka eivät vielä täytä ympäristönsuojelulain mukaista puhdistusvaatimusta.

Valtioneuvoston asetuksessa (1250/2014, ns. nitraattiasetus) säädetään mm. lannan varastoinnista ja levittämisestä. Nitraattiasetuksen 9 §:n mukaan kuivalannan ja pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastoinnista aumassa ja poikkeustilanteessa sekä lannan levittämisestä poikkeuksellisesti marraskuussa on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tekee tarvittaessa tarkastuksen ilmoituksen takia.

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheutta-

vaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräystä ei voi antaa ympäristöluvanvaraiselle tai rekisteröitävälle toiminnalle. Määräyksen noudattamista valvotaan uusintatarkastuksella.

Ympäristönsuojelulain 14 luvussa säädetään pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta. Lain mukaan aiheuttajan on välittömästi ilmoitettava valvontaviranomaiselle, jos maaperään tai pohjaveteen on päässyt jätettä tai muuta ainetta, joka saattaa aiheuttaa pilaantumista. Selvitys alueen pilaantuneisuudesta ja puhdistamistarpeesta on toimitettava valtion valvontaviranomaiselle. Maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta pilaantuneella alueella sekä puhdistamisen yhteydessä kaivetun maa-aineksen hyödyntämisestä kaivalueella tai poistamisesta toimitettavaksi muualla käsiteltäväksi on tehtävä ilmoitus valtion valvontaviranomaiselle, jos puhdistaminen ei edellytä ympäristölupaa. Pilaantuneiden maiden puhdistusta valvotaan yhdessä ELY-keskuksen kanssa.

5.4 Muun ympäristölainsäädännön mukainen valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä säädetään ympäristönsuojelulain ja -asetuksen lisäksi jätelaissa, kemikaalilaissa ([599/2013](#)), maa-aineslaissa ([555/1981](#)), maastoliikennelaissa ([1710/1995](#)), merenkulun ympäristönsuojelulaissa, vesihuoltolaissa ([119/2001](#)) ja vesilaissa ([587/2011](#)).

Jätelain 24 §:n mukaan yleisiä valvontaviranomaisia ovat ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen valvontavastuulla on jätteen ammattimaisen keräyksen valvonta sekä jätteen laitos- tai ammattimainen käsittely siltä osin, kuin ne kuuluvat ympäristönsuojelulain mukaan kunnan valvottaviin kohteisiin. Jätteiden kuljetus- ja välitystoiminnan valvontavastuu on ensisijaisesti ELY-keskuksella. Vaarallista jätettä synnyttävien laitosten tai yritysten osalta valvontavastuu on jakamaton ja siitä sovitaan ELY-keskuksen kanssa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluva jätelain yleinen valvonta kohdistuu muun muassa jätehuoltomääräysten valvontaan ja roskaantumiseen. Siilinjärven kunnassa on voimassa Savo-Pielisen jätelautakunnan vuonna 2023 voimaan tulleet kunnalliset jätehuoltomääräykset. Roskaantumista ja rakennetun kiinteistön epäsiisteyttä valvotaan yhteistyössä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen kanssa. Teollisuusalueilla valvontaa tehdään suunnitellusti (ns. siisteysvalvonta). Vuosittain tehdään 20 – 25 tarkastusta. Roskaantumisesta johtuvan maaperän pilaantumista valvotaan yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on viranomaisten resurssien mahdollisimman tehokas käyttö.

Jätteen kansainvälisten siirtoja koskevien säännösten noudattamista valvoo Suomen ympäristökeskus, joka on laatinut [kansainvälisten jätesierrojen tarkastussuunnitelman vuosille 2023 - 2025](#) (27.3.2023 päivätty suunnitelma). Suunnitelmassa on valvonnan painopisteinä vuosina 2023 – 2025 sähkö- ja elektroniikkalaiteromun, romuautojen ja niiden varaosien, varastetun jätteen, rakennus- ja purkujätteen sekä muovijätteen valvonta. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten vastuulla on valvoa edellä mainittuja rekisteröidyn keräystoiminnan ja kunnan valvontavastuulla olevien jätteenkäsittelylaitosten osalta.

Jätelain perusteella voidaan antaa ei-luvanvaraista toimintaa koskeva yksittäinen määräys. Määräys voidaan antaa roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi. Viranomaisen on valvottava annettua määräystä. Valvontatarve määritetään tapauskohtaisesti.

Kemikaalilain mukaan ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvovat kemikaalien käyttöolosuhteita kemikaaleja käsittelevissä laitoksissa kemikaaleista

aiheutuvien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi [kemikaalilainsäädännön](#) nojalla. ELY-keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivalta määräytyy ympäristönsuojelulain mukaisesti. Valvontaa tehdään osana ympäristölupaverehtösten ja rekisteröityjen laitosten sekä vaarallisia jätteitä käsittelevien laitosten ja toimintojen valvontaa.

[Maa-aineslupia](#) on voimassa 27 (tilanne 1.1.2024), joista pääosa on myös ympäristönsuojelulain mukaisia valvontakohteita. Kaikki maa-ainesalueet, joilla on kunakin vuonna ottotoiminta, tarkastetaan vuosittain.

Siilinjärvellä on vuonna 1996 [maastoliikennelain](#) nojalla hyväksytty moottorikelkkailureitti. Pysyviä vesiliikennelain mukaisia valvontakohteita ei ole.

[Merenkulun ympäristönsuojelulain](#) mukainen huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelma on Kanavatien ja Vuorelan huvivenesatamilla.

[Vesihuoltolain](#) mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa kiinteistöjen liittämiselvöllisyyttä vesijohto- ja viemäriverkostoihin vesihuoltolaitosten toiminta-alueilla. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päättää liittämiselvöllisyydestä vapauttamisesta. Vapautushakemusten käsittelyn yhteydessä kiinteistöjen jätevesijärjestelmät tarkastetaan.

[Vesilakia](#) sovelletaan vesitalousasioihin, joita ovat esimerkiksi vesistöön rakentaminen, maa- ja metsätalousmaiden kuivatus, vesistön säännöstely ja pohjaveden ottaminen. Vesilain mukainen lupaviranomainen on aluehallintovirasto. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvat eräät ojitusta koskevat erimielisyydet. Vesilain mukaan ELY-keskuksella ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisella on rinnakkainen valvontavastuu vesilain mukaisissa asioissa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen antaa lausuntoja vesitalouslupa-asioissa aluehallintovirastolle ja osallistuu Pohjois-Savon ELY-keskuksen vesilain mukaiseen valvontatyöhön.

5.5 Muu valvonta

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on osaltaan edistämässä pohjavesialueiden suojeleusuunnitelmissa todettuja toimia. Pohjavesialueiden suojeleusuunnitelmat on laadittu vuonna 2012 ja niiden päivitystyö on käynnissä ja valmistuu vuonna 2024.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on yhdessä kunnan terveydensuojeluviranomaisen kanssa seurannut kesäisin levätilannetta osana valtakunnallista leväseuranta vuodesta 1996 alkaen.

6. Valvontatoimenpiteet

6.1 Säännöllinen valvonta

Ympäristöluvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien toimintojen sekä jätelain 124 § mukaisten toimintojen valvontaa toteutetaan ympäristöhallinnon antaman ympäristövalvonnan 16.5.2016 päivätyn ohjeen periaatteiden mukaisesti. Tapauksissa, joissa todetaan laiminlyöntejä tai joudutaan käyttämään hallintopakkoa, noudatetaan julkaisussa "[Ympäristönsuojelulainsäädännön laillisuusvalvontaopas 2014](#)" esitettyjä ohjeita ja siinä kuvattuja menettelyjä.

Keskeisin valvonnan keino on kohteen määräaikaistarkastukset. Määräaikaistarkastuksella tarkoitetaan valvontaohjelman mukaista, suunnitelmallisesti määräajoin tehtävää valvontatarkastusta. Tarkastuksella käydään läpi valvontakohteen lupatilanne sekä toimintaa, ympäristöriskejä, päästöjä, ympäristövaikutuksia, tarkkailutietoja ja

vuosiraportointia koskevia asioita. Määräaikaistarkastuksella varmistetaan, että toiminta on luvan tai rekisteröinti-ilmoituksen mukaista, ja että toiminta täyttää ympäristölainsäädännön vaatimukset. Määräaikaistarkastus voi koostua useasta osatarkastuksesta.

Tarkastuksia tehdään myös esimerkiksi toiminnasta tehdyn ilmoituksen takia, toiminnan muuttuessa tai aiemmin havaittujen epäkohtien korjaamisen toteuttamiseksi. Uusille lupavelvollisille kohteille tehdään ensimmäinen tarkastus toiminnan aloittamisen yhteydessä toimintaedellytysten täyttymisen varmistamiseksi.

Tarkastuksesta sovitaan toiminnanharjoittajan kanssa etukäteen. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuspöytäkirja, joka toimitetaan toiminnanharjoittajalle. Suunnitelmallisella tarkastuksella havaittujen puutteiden seurantatarkastukset kuuluvat valvontaohjelman mukaiseen valvontaan.

Tarkastus suoritetaan pääsääntöisesti myös ympäristölupahakemuksen, ilmoitusmenettelyn ja rekisteröinti-ilmoituksen käsittelyn yhteydessä. Tarkastus voidaan tehdä hakemuksen vireillä ollessa tai uuden laitoksen rakentamisen tai käyttöönoton yhteydessä.

Rekisteröitävien laitoksien valvonta jakautuu toiminnan asetuksen mukaisuuden valvontaan, määräaikaistarkastuksiin ja toimitettujen seurantatietojen tarkastukseen. Rekisteröintimenettelyssä viranomainen tarkastaa, että toiminnanharjoittaja on toimittanut kaikki valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Rekisteröinti tehdään, kun kaikki asetuksen mukaiset selvitykset on toimitettu. Rekisteröityjä toimintoja valvotaan ns. jälkivalvontana aloitustarkastusten ja määräaikaistarkastusten yhteydessä.

Tarkastusten lisäksi muita valvontatoimenpiteitä ovat raporttien ja seurantatietojen tarkastaminen sekä ilmoitusten ja yleisöilmoitusten käsittely. Tarkkailumääräyksiä tai tarkkailusuunnitelmaa voidaan tarvittaessa muuttaa toiminnanharjoittajan hakemuksesta tai viranomaisen aloitteesta. Tarkastuksilla havaittuihin puutteisiin puututaan lievemmillään ohjeistuksella taikka kehotuksilla ja viime kädessä velvoittavilla määräyksillä, joiden tehosteena on ympäristönsuojelulain mukainen hallintopakkokeino (uhkasakko, teettämisuhka tai keskeyttämisuhka). Valvontaan kuuluu myös ilmoituksen tekeminen poliisille esitutkintaa varten hallintopakkomenettelyn yhteydessä. Ilmoitus saadaan jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

6.2 Tarkastus onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa

Ympäristönsuojelulain 169 §:n mukaan, jos onnettomuuden, haitasta tehdyn ilmoituksen, luvan noudattamatta jättämisen tai muun seikan vuoksi on aihetta olettaa, että toiminnasta aiheutuu terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristönsuojelulain 5 §:ssä tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa, valvontaviranomaisen on tarkastettava toiminta tai selvitettävä asia muulla asianmukaisella tavalla. Jos samanaikaisesti on vireillä toimintaa koskeva lupa-asia, on tarkastus tai selvitys tehtävä mahdollisuuksien mukaan ennen lupa-asian ratkaisemista.

Lain 180 §:än perustuen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi toimittamansa tarkastuksen nojalla antaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevan yksittäisen määräyksen, joka on tarpeen pilaantumisen ehkäisemiseksi. Määräys voi koskea toimea tai rajoitusta, toiminnan tarkkailua tai tiedottamista taikka valvontaa varten tarpeellisten tietojen antamista. Määräys ei voi koskea luvanvaraista toimintaa eikä rekisteröitävää toimintaa. Määräyksen on oltava kohtuullinen ottaen huomioon toiminnan luonne ja ympäristön pilaantumisen merkittävyys. Rikkomuksen

tai laiminlyönnin oikaisemisesta säädetään lain 175 §:ssä. Kiireellisessä tapauksessa väliaikaisen kiellon tai määräyksen voi antaa tahi toiminnan keskeyttää kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen määräämä viranhaltija.

Ympäristöhaittaa koskevan ilmoituksen takia tehdään tarkastus, missä arvioidaan haittaa ja tarvittavia toimenpiteitä. Haitan poistamiseksi tehtävät toimenpiteet ja niiden aikataulu voidaan sopia tarkastuksella ja kirjata tarkastuspöytäkirjaan tai tarvittaessa toiminnanharjoittajalle annetaan kehoitus ryhtyä toimenpiteisiin. Tarvittaessa voidaan tehdä yhteistarkastus jonkun muun viranomaisen kanssa, jos ilmoitus koskee sel- laista asiaa, jossa toimivalta on rinnakkaista tai päällekkäistä tai tarvitaan toisen vi- ranomaisen asiantuntemusta. Tällaisia tarkastuksia voi tulla esimerkiksi terveyshait- taa koskevilla asioilla.

7. Tarkastusten maksullisuus

Valvontaohjelmaan perustuvista luvan- ja ilmoituksenvaraisen sekä rekisteröitävän toiminnan määräaikaistarkastuksista peritään maksu Siilinjärven kunnan ympäristön- suojeluviranomaisen taksan mukaisesti. Tarkastusaikaan sisältyy tarkastuksen en- nakkovalmistelu, keskimääräinen matka-aika, varsinainen tarkastus, tarkastuskerto- muksen laadinta, toiminnanharjoittajan raporttien lukeminen ja muu tarkastuksen ai- heuttama jälkityö.

Määräaikaistarkastusten lisäksi maksullisia valvontatoimenpiteitä ovat muun muassa vuosikertomuksen tarkastaminen, muu valvontaohjelmaan perustuva säännöllinen valvonta sekä tarkastukset, jotka ovat tarpeen ympäristönsuojelulain 175 §:ssä tai 176 §:ssä tarkoitetun kiellon tai määräyksen noudattamisen valvomiseksi taikka 181 §:ssä tarkoitetun toiminnan keskeyttämisen valvomiseksi.

Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat valvonnan keskimääräiseen oma- kustannusarvoon. Mikroyrityksiltä perittävässä maksuissa huomioidaan toiminnan laa- juus ja luonne sekä samoin jos toiminnanharjoittajan asemassa on sellainen luonnolli- nen henkilö, joka ei harjoita taloudellista toimintaa.

8. Valvontaohjelma

8.1 Valvonnan toteutuminen

Ympäristönsuojelun valvonta Siilinjärvellä on vuodesta 2016 alkaen perustunut vuo- sittain laadittuihin valvontaohjelmiin. Taulukossa 2. on vuoden 2023 valvontaohjel- maan perustuen suunniteltujen ja toteutuneiden tarkastusten määrät (määräaikaistar- kastukset ja muut valvontaohjelmien mukaiset tarkastukset).

Määräaikaistarkastuksia oli suunnitelmassa 24 ja niistä toteutui 19 tarkastusta. Nel- jässä tarkastuskohteessa ei ollut vuonna 2024 toimintaa ja yhden kohteen osalta tar- kastus siirtyi seuraavalle vuodelle. Muiden tarkastusten osalta toteutui 15 tarkastusta suunnitellusta 20:stä. Jätelain 124 §:n mukaista valvontaa tehdään osana luvan- ja ilmoituksenvaraisten sekä rekisteröitävien toimintojen säännöllistä valvontaa sekä vaarallisten jätteiden osalta myös osana vuosittain tehtävää teollisuusalueiden yritysten siisteysvalvontaa. Vuonna 2023 tehtiin viranomaislautakunnan hyväksymään tar- kastussuunnitelmaan perustuen 26 siisteysvalvonnan tarkastusta.

Taulukko 2. Vuoden 2023 valvontaohjelmaan perustuen suunnitellut ja toteutuneet tarkastukset

Toimiala	Valvontaluokka ¹⁾	Kohteiden lukumäärä	Suunnitellut tarkastukset	Tehdyt tarkastukset
Metalliteollisuus	III	1	0	0
Energian tuotanto	III - IV	8	8	8
Polttoaineiden varastointi tai käsittely ja nestemäisen polttoaineen jakeluasema	III	9	7	6
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	IV	2	1	1
Malmin tai mineraalien kaivaminen tai maaperän ainesten otto	III	12	6	3
Asfalttiasemat	II - III	5	2	0
Mineraalituotteiden valmistus	II	1	1	1
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus	III	2	1	1
Eläinsuojat tai kalankasvatus	III - IV	25	6	6
Liikenne	II	1	1	0
Jätteiden ammattimainen tai laitostmainen käsittely sekä jätevesien käsittely	II - IV	12	8	5
Muu toiminta	II - IV	1	2	2
Jätelain 100 § valvontakohteet	II - IV	4	1	1
Merenkulun ympäristönsuojelulain mukaiset huvivenesatamat	III	2	0	0
Yhteensä		85	44	34

1) Valvontaluokka määräytyy toimialakohtaisen ja laitostkohtaisen riskinarvioinnin perusteella. Valvontaluokat ovat: valvontaluokka I, tarkastus vuosittain; valvontaluokka II, tarkastus kerran kolmessa vuodessa; valvontaluokka III, tarkastus kerran viidessä vuodessa, valvontaluokka IV, tarkastus kerran kahdeksassa vuodessa.

8.2 Valvontaohjelman laatiminen

Siilinjärven kunnan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaan perustuen ympäristönsuojelupäällikkö laatii vuosittain valvontaohjelma, johon kootaan laitostkohtainen suunnitelma vuoden aikana tehtävistä ympäristöluvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen tarkastuksista ja laitosten muusta säännöllisestä valvonnasta. Ohjelman liitteenä on laitostkohtainen tarkastussuunnitelma. Yksityiskohtaisen toimenpide- ja kohdeluettelon julkistaminen saattaa heikentää valvonnan tavoitteiden toteutumista, joten valvontaohjelmaan liittyvä yksityiskohtainen toimenpide- ja kohdeluettelo ei ole julkinen.

Viranomaislautakunta hyväksyy vuosittain teollisuusalueiden siisteysvalvontasuunnitelman. Siisteysvalvonnan osana valvotaan jätelain 124 § mukaisesti laitoksia ja yrityksiä, joissa syntyy vaarallisia jätteitä, mikä huomioidaan myös ympäristönsuojelun valvontaohjelmaa laadittaessa.

Ohjelmaa laadittaessa huomioidaan valvontatoimenpiteiden riittävän tasainen jakautuminen eri vuosille, jotta valvontaresurssit riittävät suunnitellun valvonnan toteuttamiseen. Määräaikaistarkastusten järjestämisessä ei käytetä otantamenettelyä. Siisteysvalvonnassa valvottavana ovat kaikki kulloinkin valvottavalla alueella olevat laitokset ja yritykset.

Ympäristönsuojelupäällikkö valvoo valvontaohjelman toteutumista ja arvioi valvonnan vaikuttavuutta. Arviointia käytetään apuna laadittaessa seuraavan vuoden ohjelmaa. Valvontaohjelma sekä raportti valvonnan toteutumisesta viedään viranomaislautakunnalle tiedoksi.